

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Географічний факультет

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказом ректора ДВНЗ «УжНУ»
№ 13/01-04 від « 21 » 09. 2022 р.

ІНСТРУКЦІЯ № 245

**з охорони праці при проходженні навчальних та виробничих практик
студентами географічного факультету**

Інструкцію переглянуто

2022р.

1. Загальні положення

- 1.1 Навчальні та виробничі практики студентів географічного факультету ДВНЗ «УжНУ» проводяться згідно навчальних програм, які розроблені кафедрами і затверджені Вченою радою факультету у терміни, що визначені навчальними планами за відповідними ліцензованими напрямками підготовки (згідно ліцензійних справ МОН України).
- 1.2 Щорічно наказом по університету затверджуються списки студентів, які проходять навчальні та виробничі практики, призначаються керівники практик для кожної спеціальності та академічної групи, вказується можливе фінансове забезпечення окремих планових завдань програми практик.
- 1.3 Кафедри щорічно уточнюють основні завдання практик, організовують заздалегідь місце та бази проходження практики, укладають відповідні двосторонні угоди з організаціями та установами про кількість студентів та терміни проходження практик, їх зміст.
- 1.4 Виїзди на польові навчальні практики та на бази виробничих практик в межах міста і району узгоджуються кафедрами з деканатом факультету, а в межах області, країни та зарубіжні поїздки оформляються наказом по університету за відповідними поданнями кафедр.
- 1.5 До польових завдань практики допускаються студенти, що пройшли медогляд. Розпорядок дня навчальних польових практик за поданням кафедр затверджується деканом, або заступником декана.
- 1.6 На базах практики в інших установах та організаціях студенти-практиканти дотримуються встановлених у них розпорядку роботи та правил техніки безпеки (ТБ), згідно підписаних двосторонніх угод.
- 1.7 Камеральні дослідження в лабораторіях факультету за програмою практик виконуються за правилами техніки безпеки, які встановлено у цих лабораторіях. Відповідний інструктаж фіксується у журналі з техніки безпеки керівником практики перед початком роботи.
- 1.8 Кафедра з врахуванням специфіки практик (або їх окремих завдань) доповнюють цю інструкцію додатковими вказівками та застереженнями, якими максимально охоплюються можливі ризики чи небезпеки, що можуть зустрітися студентам при виконанні завдань практики, в т.ч. і природні лиха.
- 1.9 Відлучення студентів під час польової практики без відання керівника практики забороняється (в т.ч. і у вільний від занять час).

2. Вимоги з охорони праці при проведенні навчальних практик

- 2.1. До проходження навчальної практики допускаються особи, які пройшли медичний огляд, цільовий інструктаж з охорони праці.
- 2.2. Вибирають такий об'єкт для навчальної практики, на якому забезпечується повна безпека її проведення.
- 2.3. Керівники по проведенню практики відповідають за дотриманням студентами правил техніки безпеки.
- 2.4. Керівники навчальної практики повинні вести постійний нагляд за студентами.
- 2.5. Категорично забороняється проводити навчальну практику на відкритих і закритих розподільних пристроях при настанні грози, під час дощу, туману та в темний час доби.

3. Вимоги безпеки перед початком проведення навчальної практики:

- 3.1. Перед кожною навчальною практикою студенти повинні обов'язково ознайомитись із загальною характеристикою об'єкта, правилами безпеки, яких необхідно дотримуватись під час проведення навчальної практики на даному об'єкті.
- 3.2. Кількість студентів, які одночасно беруть участь у навчальній практиці, не повинна перевищувати 25 осіб.
- 3.3. Вирушаючи на навчальну практику із студентами, керівник повинен мати при собі дорожню аптечку першої (долікарської) допомоги.
- 3.4. Допущені до навчальної практики особи, повинні бути відповідно одягнені, не мати при собі предметів, що створюють небезпеку під час проведення навчальної практики.
- 3.5. Перед проведенням навчальної практики керівник повинен зробити перекличку студентів, та відмітити присутніх у журналі.

4. Вимоги безпеки під час проведення навчальної практики:

- 4.1. Другу перекличку і відмітку присутніх керівник проводить після прибуття на місце навчальної практики.
- 4.2. Якщо для доставки студентів до місця навчальної практики використовується громадський транспорт, посадку здійснюють групами під керівництвом дорослих. При цьому у транспортні засоби входять спочатку студенти, а потім особи, які ними керують та несуть особисту відповідальність

за їхню безпеку. У такому самому порядку здійснюється висадка студентів із транспортного засобу. Можна доставляти студентів до місця навчальної практики також на спеціально виділених транспортних засобах. Для цього дозволяється використовувати автобуси і закриті вантажні машини.

4.3. Перевозити студентів на відкритих вантажних машинах категорично забороняється.

4.4. Під час навчальної практики забороняється розпалювати багаття, щоб уникнути пожеж та опіків студентів.

4.5. Забороняється під час навчальної практики пити воду з відкритих водойм. Необхідно заздалегідь запропонувати взяти із собою (з дому) питну воду у пляшці.

4.6. Під час проходження навчальної практики студентам забороняється знімати взуття і ходити босоніж.

5. Вимоги безпеки після закінчення навчальної практики:

5.1. Після закінчення навчальної практики, перед відправленням у зворотній шлях, керівники виводять усіх студентів з об'єкта навчальної практики і перевіряють наявність їх за списком.

5.2. Після повернення з навчальної практики, керівники по проведенню практики ще раз перевіряють студентів за списком.

6. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях:

6.1. У випадку аварійної ситуації на місці навчальної практики керівники негайно виводять усіх студентів у безпечне місце.

6.2. При нещасному випадку потерпілому надають першу долікарську допомогу і, при потребі, викликають швидку допомогу або лікаря. Лист ознайомлення з інструкцією № ОП - під час проведення навчальної практики № ПІБ озн. особи.

З вимогами охорони праці при проведенні виробничих практик студенти знайомляться на відповідних базах практики, де проходять інструктаж у встановленому порядку за участю керівника практики від підприємства (див. щоденник практики).

7. Дії при нештатних ситуаціях.

7.1. При форс-мажорних обставинах, які можуть виникнути через природні умови, або ж через нещасний випадок-негайно ставити до відома керівника практики, якому діяти згідно п.6.2.

7.2. Першу медичну допомогу надавати, користуючись наявною груповою аптечкою:

- **при втраті свідомості** (при непритомності) перша допомога полягає в наступному: укласти на рівну поверхню, бажано голову опустити нижче відносно тулуба, а ноги підняти трохи вище (це забезпечує приплив крові до голови); забезпечити додатковий доступ свіжого повітря (відкрити вікно, якщо потерпілий знаходиться в задушливому приміщенні); розстебнути одяг, що стискає (комір, пояс); збризнути обличчя прохолодною водою або протерти рушником, змоченим у холодній воді; дати вдихнути пари нашатирного спирту (для цього необхідно злегка змочити ватку нашатирним спиртом і на відстані 1-2 см від носа потерпілого потримати ватку);

- **при тепловому ударі** - якщо потерпілий відчуває нудоту, слабкість - йому слід прийняти горизонтальне положення, лежачи на спині в прохолодному місці. Однак при блювоті необхідно позиціонувати хворого таким чином, щоб уникнути захлинання блювотною масою. Прикласти на лоб і під потилицю холодні компреси. Забезпечити приплив свіжого повітря. По можливості обливати тіло прохолодною (18-20° С) водою. Якщо свідомість замутно, то слід вдихати пари нашатирного спирту;

- **при кровотечі з носа**-необхідно сісти прямо, нахилившись вперед. При збереженні вертикального положення ви зможете зменшити, тим самим, тиск крові носових вен. Подібна дія дозволяє сприяти припиненню носової кровотечі. При нахилі вперед ви також зможете уникнути заковтування крові, за рахунок якого відбувається згодом подразнення шлунка. Необхідно затиснути пальцями ніс. З допомогою вказівного і великого пальців необхідно притиснути крила носа до перегородки. Дихання при цьому здійснюється ротом. Ніс затискається протягом близько 10 хвилин. Використовуючи цей прийом, ви зможете притиснути ділянку кровотечі в носовій перегородці, що нерідко зупиняє кров;

- **при ураженні струмом** - терміново виводять з під впливу струму, роблять штучне дихання, при зупинці серця – непрямий масаж, обробляють опіки і доправляють у лікарню;

- **при ударі блискавкою** - якщо в потерпілого зупинилося серце, необхідно негайно розпочати непрямий масаж серця і штучне дихання з рота в рот чи з рота в ніс.

- **при пожежах** – вивести чи винести потерпілого з зони вогню, припинити контакт з горючими речовинами, зняти тліючі залишки одягу, що прилипли до тіла, обережно зрізати ножицями а не здирати.

- **при невеликих опіках** - обробити опікову поверхню спиртом або горілкою, накрити стерильною серветкою і прикласти холод, дати беззаспокійливі ліки. Застосування холоду особливо ефективно в перші хвилини після опіку і в більшості випадків дозволяє уникнути опікового шоку. Опіки 2-4-го ступенів: міхури не розкривати, а розкрилися - не обрізати, а акуратно прикласти до рани. Можна обробити опікову поверхню піно утворюючими аерозолями, накрити стерильною серветкою і прикласти холод, дати беззаспокійливий засіб і рясне пиття до приїзду «швидкої допомоги».

- **при вивихах, розтягненні зв'язок** – на пошкоджену область спочатку накладається холод, а потім туго фіксує пов'язка, шина, болевгамовуючі засоби, обов'язковий огляд лікаря. При розтягуванні зв'язок рекомендується надати пошкодженій кінцівці спокій, підняти її, накласти холодні примочки, нарешті, забинтувати суглоб рівномірно тугою пов'язкою.

- **при струсі головного мозку** - слід укласти потерпілого в зручне горизонтальне положення, голову трохи підняти. Якщо потерпілий без свідомості, укласти його на правому боці, закинути голову, обличчя акуратно підвернути до землі, ліву руку і ліву ногу зігнути під кутом 90°. Розстебнути застібки на одязі, забезпечити прохідність верхніх дихальних шляхів. До огляду лікаря небажано давати ліки або рідини.

- **при переломах** - бажано (якщо є можливість), на ушкоджену частину тіла накласти дротяну шину Крамера, обгорнуту ватою і марлевими бинтами, а при відсутності її - шину з підручних матеріалів і засобів: парасольки, палки, дошки і т. п.

Принцип створення нерухомості шинами полягає у фіксації двох суглобів, які знаходяться вище і нижче місця перелому. Але при переломі плеча (а) і стегна (б) треба зафіксувати три суглоби: а) плечовий, ліктьовий, променево-зап'яний або б) тазо-стегновий, колінний і гомілково-ступневий відповідно. За відсутності шин забезпечити нерухомість ноги можна фіксацією її до здорової ноги чи валика зі скатаної ковдри і т.п. Руку можна фіксувати до тулуба. Нерухомість ключиці, плеча і передпліччя забезпечується за допомогою хусточки або шини.

- **при укусі змії** - негайно приступити до видалення отрути з рани. Ні в якому разі не можна зволікати з цією процедурою – інакше токсин пошириться по всьому організму. Відсмоктування отрути проводять за допомогою медичної банки, якщо такої немає – використовують звичайну склянку. Для цього у порожнину скляного посуду уводять запалений фітіль, швидко обводять ним порожнину судини і негайно прикріплюють до ранки. Якщо процедура виконана правильно, тканина тіла втягується у порожнину банки. Отруту можна висмоктувати і ротом, але якщо немає патологічних змін у порожнині рота (карієс зубів, тріщини язика та губ, їх пошкодження тощо). При цьому постійно спльовують відсмоктану рідину і промивають рот водою. Припалювання ранки сірником, додаткові розрізи, вирізування ураженої ділянки шкіри – явища неприпустимі. Оскільки за таких втручань токсин швидко поширюється і виникає загроза потрапляння в ранку хвороботворних бактерій.

- **при виявленні кліща в шкірі** - захопите кліща якнайближче до голівки, що укорінився в шкіру. Зробити це можна:

- за допомогою спеціальних обладнань, що продаються в аптеках (таких обладнань безліч — « ручка-ласо» для видалення кліщів, особливий гачок, схожий на вигнуту двозубу вилку, спеціальні пластикові щипці й т.п., причому згадані пристосування нерідко комплектуються лупою для огляду кліща й навіть коробочкою, куди можна покласти кліща після видалення);
- клейкою стрічкою;
- ниткою (робиться петля, і кліщ затягається якнайближче до голівки);
- пальцями (у гумових рукавичках або обгорненими марль);
- плавно потягніть нагору;
- після витягу ретельно промийте місце укусу мильною водою, висушіть й обробіть кожної спиртовмісною рідиною (5% розчин йоду, спирт, горілка, одеколон і т.п.).

Дії після видалення:

- якщо голівки кліща залишилася в шкірі, можна зробити з нею, як з будь-якою скалкою (спокій, дезінфекція, стерильна голка), але можна обробити 5% розчином йоду й не торкати (протягом декількох днів вона вийде сама);
- ретельно вимийте власні руки після закінчення маніпуляцій.

- **при виявленні постраждалого на воді протягом кількох хвилин після події** – здійснюється відкачка води з організму, робиться тривалий непрямий масаж серця і штучне дихання аж до появи свідомості.

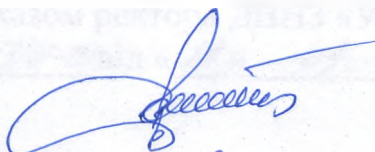
8. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ОХОРОНИ ПРАЦІ.

8.1. Особи, винні у порушенні вимог даної інструкції, несуть відповідальність згідно діючого законодавства України.

8.2. Порухення вимог даної інструкції є підставою для довгострокового припинення групою чи окремими особами проходження практики. Мотивоване рішення про це керівник групи негайно направляє в деканат факультету.

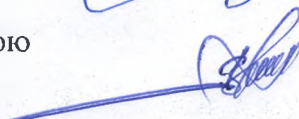
Інструкцію розробили:

Декан географічного факультету

Іван КАЛИНИЧ

Завідувач кафедри геодезії, землеустрою та геоінформатики

Владислав ПЕРЕСОЛЯК

Завідувач лабораторіями кафедри геодезії, землеустрою та геоінформатики

Павло ЛЕГЕЗА

Погоджено:

Начальник відділу охорони праці УжНУ

Володимир МАТЯШОВСЬКИЙ